

Medicijnverstrekking en medische handelingen binnen De Blokkendoos

Deel 1 Geneesmiddelenverstrekking

Regelmatig wordt door ouders de vraag gesteld aan de leidsters of er geneesmiddelen toegediend kunnen worden aan hun kind. Wij vinden het daarom raadzaam om als 'Stichting Zoelense Peuterspeelzalen De Blokkendoos' hierover beleid op schrift te stellen om misverstanden te voorkomen. Zowel ouder(s)/verzorger(s) (hierna: ouders) als leidsters weten dan hoe zij moeten handelen.

Belangrijke vragen hierbij zijn:

- Om welke geneesmiddel gaat het?
- Hoe moet ze worden toegediend?

Kinderen kunnen geneesmiddelen voorgeschreven krijgen door huisarts en/of specialist. Dit zijn dus middelen die **op recept** worden voorgeschreven. Ouders mogen allerlei geneesmiddelen aan hun kinderen toedienen. Als het kind deze middelen ook nodig heeft gedurende het verblijf op de peuterspeelgroep zullen de ouders hun 'zeggenschap' over deze toediening over willen dragen aan de leidsters. Hierbij valt met name te denken aan pillen, drankjes en zalven.

Om problemen te voorkomen is het goed om dit **schriftelijk** met elkaar overeen te komen. Indien er geneesmiddelen aan een kind moeten worden gegeven tijdens het verblijf op de peuterspeelgroep moet een 'Medicijngebruikovereenkomst' worden opgemaakt. Deze is verkrijgbaar bij de leidsters. De ondertekende 'Medicijngebruikovereenkomst' wordt zorgvuldig bij de kindgegevens van het betreffende kind bewaard en is niet toegankelijk voor onbevoegden.

Soms vragen ouders ook om hun kind geneesmiddelen toe te dienen die **niet op recept** verkregen zijn. Deze geneesmiddelen hebben de ouders zelf bij een apotheek of drogist gekocht. Deze 'zelfzorgmiddelen' kunnen echter minder onschuldig zijn dan men vaak denkt, daarom wordt er ook voor deze middelen een 'Medicijngebruikovereenkomst' ingevuld.

Ouders blijven in alle gevallen eindverantwoordelijk.

Hoe toedienen

Om te kunnen beslissen of je geneesmiddelen toe wilt dienen, moet je weten hoe ze toegediend moeten worden. Binnen De Blokkendoos geldt, dat als het gaat om voorbehouden handelingen (zie pagina 4) dan worden ze niet uitgevoerd!

Niet alle geneesmiddelen kunnen worden toegediend door de leidsters van De Blokkendoos. Daarnaast zijn er diverse medische handelingen die alleen door gekwalificeerde bevoegde beroepsbeoefenaren (bijv. arts of verpleegkundige) uitgevoerd mogen worden. Dit betekent bijvoorbeeld, dat het toedienen van een injectie voorbehouden is aan deze beroepsbeoefenaren, leidsters mogen dat niet geven, ook als de ouders het zelf wel doen (zie uitzonderingen deel 2 van dit document). Dit is geregeld in de Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG). Desondanks kunnen kinderen met dergelijke geneesmiddelen in beginsel wel bij ons worden opgevangen. Echter, er moet dan wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan, zoals voldoende deskundig en bekwaam personeel (kan zowel intern als extern geregeld worden met bijvoorbeeld de thuiszorg). Binnen De Blokkendoos bekijken we dit individueel per aanvraag.

Overwegingen en aandachtspunten m.b.t. toedienen

Wij dienen het geneesmiddel/zelfzorgmiddel alleen toe op specifiek verzoek van ouders.

Enkele overwegingen en aandachtspunten die belangrijk zijn bij het toedienen van geneesmiddelen op recept en zelfzorgmiddelen zonder recept:

- Er kan worden volstaan met de originele verpakking van het middel, **mits** daarop voldoende is aangegeven hoeveel van, wanneer en op welke wijze de medicatie moet worden toegediend. Ook moet de naam van het kind op het medicijn staan. Als het geneesmiddel is afgeleverd door een Nederlandse apotheker ligt er altijd een rechtsgeldig recept van een Nederlandse arts aan ten grondslag.
- De geneesmiddelen/zelfzorgmiddelen moeten **altijd** in de originele verpakking aangeleverd en bewaard worden (dus nooit overdoen in een andere verpakking).

Peuterspeelgroep De Blokkendoos

- Ouders dienen de originele bijsluiter van het geneesmiddel/zelfzorgmiddel bij het geneesmiddel/zelfzorgmiddel te bewaren, zodat de leidsters notie kunnen nemen van de inhoud van de bijsluiter.
- Bij medicatie op doktersvoorschrift: indien er een verschil lijkt te bestaan tussen het doktersvoorschrift en de bijsluiter, overleg dan eerst met de arts alvorens het geneesmiddel toe te dienen of vraag de ouders om een schriftelijke verklaring van de arts over de gewenste toediening. **Bij twijfel het geneesmiddel nooit toedienen!**
- Bij zelfzorgmedicatie: indien er sprake is van een verschil tussen bijsluiter en de wijze van toediening die door de ouders wordt gevraagd, dient het zelfzorgmiddel niet door de leidsters van De Blokkendoos te worden toegediend. In het geval van zelfzorgmedicatie dient de door de ouders verzochte wijze van toediening altijd overeen te komen met de tekst van de bijsluiter.
- Maak afspraken over wie het geneesmiddel/zelfzorgmiddel zal toedienen. Dit zijn de leidsters van De Blokkendoos. Zij zijn ook verantwoordelijk voor het opstellen en bewaken van deze procedure.
- Indien een geneesmiddel/zelfzorgmiddel verkeerd is toegediend, het verkeerde medicijn is gegeven, of het middel is fout bewaard: in alle gevallen van calamiteiten wordt eerst een arts gewaarschuwd, vervolgens ouders en het bestuur. Dit is uiteraard afhankelijk van de ernst van wat mis is gegaan.
- Alle geneesmiddelen/zelfzorgmiddelen die op enige tijd worden toegediend, dienen genoteerd te worden op een 'Medicijngebruikoverzichtslijst' met de naam van het kind voor wie het geneesmiddel is bedoeld. Deze overzichtlijst wordt bewaard in de centrale overdrachtsmap van de groep, zodat ook oproepkrachten direct een overzicht hebben. Op deze lijst wordt ook bijgehouden wanneer een medicijn is toegediend.
- Alle geneesmiddelen (dus ook Paracetamol, neusspray, hoestdrank, Chamodent, etc.) worden alleen toegediend op verzoek van ouders en na ondertekening van 'Medicijngebruikovereenkomst'.
- Verantwoord het toedienen: degene die het middel toedient zet een paraaf op de 'Medicijngebruikoverzichtslijst'. De lijsten moeten bewaard worden totdat ze niet meer bruikbaar zijn, als de lijst vol of verouderd is.
- Bewaar het geneesmiddel/zelfzorgmiddel adequaat: in de koelkast of in een afgesloten kast, buiten het bereik van kinderen en/of onbevoegden. Geneesmiddelen waarop niet staat dat ze in de koelkast moeten worden bewaard, mogen daar ook niet worden opgeslagen. Controleer de uiterste gebruiksdatum regelmatig. Overtollige en verlopen geneesmiddelen retourneren aan de ouders.
- Als er geneesmiddelen in de koelkast bewaard moeten worden, moet er ook een koelkast aanwezig zijn. Het middel alleen voor kortdurend gebruik uit de koelkast halen. De temperatuur wordt bewaakt. De temperatuur dient tussen de 4-7° C te zijn. Deze wordt wekelijks door de groepsleiding gecontroleerd. Indien een koelkast ontbreekt, kan en mag een dergelijk geneesmiddel nooit in De Blokkendoos worden toegediend, tenzij de ouders bereid zijn het geneesmiddel zelf te halen en te brengen.
- Laat ouders voordoen hoe het geneesmiddel/zelfzorgmiddel het beste gegeven kan worden of pleeg overleg hierover. Je kunt ouders vragen dit schriftelijk vast te leggen.
- Vul wijzigingen (over dosering, tijdstip, etc.) in op een nieuw 'Medicijngebruikovereenkomst' en pas de 'Medicijngebruikoverzichtslijst' aan. *Let op:* ouders dienen de nieuwe 'Medicijngebruikovereenkomst' opnieuw te ondertekenen.
- Ga na of jezelf bekend bent met het ziektebeeld of de diagnose, zodat de uitreiking van een geneesmiddel in een context geplaatst kan worden.
- Zorg dat de naam en telefoonnummer van de arts en apotheek van het kind bekend zijn, zodat deze als achterwacht kunnen fungeren, indien ouders onverhoopt niet direct bereikbaar zijn. Deze gegevens staan op de 'Medicijngebruikovereenkomst'.
- Laat de ouders een nieuw geneesmiddel/zelfzorgmiddel altijd eerst thuis gebruiken, zodat eventuele heftige bijwerkingen daar direct zichtbaar worden.
- Dien het geneesmiddel/zelfzorgmiddel alleen toe als de betrokken ouders zelf niet in staat is het middel op het voorgeschreven tijdstip toe te dienen.
- Dien het geneesmiddel/zelfzorgmiddel alleen toe als het dagelijkse ritme van de groep en een goede zorg voor de andere peuters op de groep niet wordt belemmerd.

Deel 2 Handelingen

Er wordt onderscheid gemaakt in medische handelingen. Hieronder komen de drie verschillende categorieën medische handelingen aan de orde.

Categorie 1 Voorbehouden handelingen

Deze zogenoemde 'voorbehouden handelingen' zijn handelingen die, bij ondeskundige uitvoering, (ernstige) risico's met zich meebrengen. Deze handelingen mogen alleen door (para)- medisch bevoegd personeel worden verricht.

Indien zich onder het personeel een verpleegkundige bevindt, zou deze de handelingen die onder categorie 1 worden genoemd, kunnen uitvoeren. Voorwaarde is wel dat hij/zij geregistreerd is in het BIG register (met andere woorden: bevoegd is) en dat hij/zij bekwaam is om de gewenste voorbehouden handelingen te verrichten. Bovendien moet er een schriftelijke opdracht van een arts zijn (die altijd telefonisch bereikbaar moet zijn in geval zich een calamiteit zou kunnen voordoen). Een verklaring van bekwaamheid van alleen de betrokkene **volstaat niet**. (Bevoegd is niet hetzelfde als bekwaam!).

Voor de kinderopvang zijn met name de volgende voorbehouden handelingen relevant:

- Injecties -> met uitzonderingen en in uiterste noodgevallen van het toedienen van de EPI-pen (Dit is een automatische injectiespuit, geschikt voor eenmalig gebruik. In de injectiespuit zit een medicijn (adrenaline) dat de ernstige gevolgen van een allergische reactie tegengaat.)
- Insulinespuit, bij diabetes.
- Heelkundige handelingen verpleegkundigen.
- Katheterisaties.
- Het gebruik van radioactieve stoffen.

In uiterste noodgevallen wordt een ieder geacht naar beste vermogen te handelen. Een wetsovertreding uit 'overmacht' is niet strafbaar. Het gaat dan om situaties die niet te voorzien zijn.

Categorie 2 Niet voorbehouden handelingen

Handelingen die niet voorbehouden zijn, maar waarvan de uitvoering met de nodige zorgvuldigheid omkleed moet zijn.

Deze zogenoemde 'afgeleide medische handelingen' (zoals bijv. het uittrekken van een sonde en het toedienen van een klysma) zijn handelingen, die het personeel in principe wel zou kunnen verrichten, mits er een goede instructie is. Het personeel beschikt echter formeel gezien niet over de deskundigheid voor het uitvoeren van deze 'afgeleide medische handelingen', tenzij de arts bereid is (als hij/zij dat al wil) het betrokken personeel te (laten) instrueren, zodat dit vervolgens alsnog als deskundig kan worden beschouwd.

Belangrijk hierbij is de continuïteit van het aanwezige personeel. Bij veel personeelwisselingen wordt de kans groot dat er fouten worden gemaakt. Bovendien dient het personeel goed op de hoogte te zijn van de risico's, contra-indicatie (bij sommige aandoeningen kan het gebruik van geneesmiddelen de situatie verergeren. Deze geneesmiddelen mogen dan juist niet worden toegepast bij deze patiënten) en complicaties. En er dient een arts oproepbaar te zijn die op korte termijn aanwezig kan zijn.

Altijd geldt dat als het personeel zich, ondanks instructie, niet deskundig genoeg acht om de handeling te kunnen verrichten, hij/zij de handeling ook niet moet uitvoeren.

Betrokkene blijft altijd (mede) aansprakelijk als er iets fout mocht gaan.

In de praktijk betekent dit, dat wij als De Blokkendoos **niet** over zullen gaan tot het daadwerkelijk uitvoeren van deze handelingen.

Peuterspeelgroep De Blokkendoos

Categorie 3 Eenvoudige handelingen

Hierbij gaat het om de 'huis-, tuin-, en keukenhandelingen' zoals verzorgen van schaafwondjes en verwijderen van pleisters en het toedienen van medicijnen anders dan injecties.

Dit zijn handelingen die in principe zonder problemen door de leidsters kunnen worden uitgevoerd, echter meestal wel door instructies op te volgen over hoe te handelen (zoals het toedienen van geneesmiddelen en handelingen volgens de EHBO-regels).

Bij De Blokkendoos is minimaal één van de leidsters in het bezit van een BHV certificaat.